

فهرست

- ۹ درس اول (هدایت الهی)
- ۲۰ درس دوم (تداوم هدایت)
- ۳۲ درس سوم (معجزه جاویدان)
- ۴۳ درس چهارم (مسئولیت‌های پیامبر ﷺ)
- ۵۴ درس پنجم (امامت، تداوم رسالت)
- ۶۷ درس ششم (پیشوایان اسوه)
- ۸۰ درس هفتم (وضعیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مسلمانان، پس از رحلت رسول خدا ﷺ)
- ۸۹ درس هشتم (احیای ارزش‌های راستین)
- ۹۸ درس نهم (عصر غیبت)
- ۱۱۳ درس دهم (مرجعیت و ولایت فقیه)
- ۱۲۵ درس یازدهم (عزت نفس)
- ۱۳۴ درس دوازدهم (پیوند مقدس)
- ۱۴۳ پاسخ‌نامه

◀ مراحل نزول آیه «خیر البریه»

۱ ورود حضرت علی علیه السلام به پیامبر صلی الله علیه و آله و جابر بن عبدالله انصاری در کنار خانه خدا (کعبه)

۲ ذکر جمله «برادرم به سویتان آمد» توسط حضرت محمد صلی الله علیه و آله خطاب به جابر بن عبدالله انصاری و یاران

۳ ذکر جمله «سوگند به خدایی که جانم در دست قدرت اوست، این مرد و شیعیان و پیروان او، رستگارند و در روز قیامت، اهل نجات‌اند.»

۴ معرفی حضرت علی علیه السلام در بیان پیامبر صلی الله علیه و آله بالقاب «وفادارترین، بهترین و ...»

۵ نزول آیه ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ﴾

نحوه معرفی حضرت علی علیه السلام در بیان پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله

- اولین ← در ایمان به خدا
- وفادارترین ← در پیمان با خدا
- راسخ‌ترین ← در انجام فرمان خدا
- صادق‌ترین ← در داوری بین مردم
- بهترین ← در رعایت مساوات
- ارجمندترین ← در نزد خدا

مفاهیم آیه ۷ سوره بینه

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ﴾
 کسانی که ایمان آوردند و کارهای شایسته انجام دادند، اینان بهترین مخلوقات اند.

پیام‌های کلی آیه ۱ | شروط قرارگیری در زمرة «خیر البریة» عبارت است از:
الف. ایمان به خدا **ب.** انجام عمل صالح.

۲ | مبتنی و مفسر این کلام قرآن، حدیث اول از پیامبر ﷺ است که فرمودند: «سوگند به خدایی که جانم در دست قدرت اوست، این مرد (حضرت علی علیه السلام) و شیعیان (پیروان) او رستگارند و در روز قیامت، اهل نجات اند.»

۴. فضایل و ویژگی‌های حضرت علی علیه السلام

کلمة شیعه

ترجمه: پیرو

تعریف: مسلمانی که به فرمان خدا و پیامبر ﷺ، امیرالمؤمنین علیه السلام را جانشین پیامبر می‌داند و از او پیروی می‌کند.

مفاهیم احادیث مرتبط با جانشینی به حق حضرت علی علیه السلام

«عَلِيٌّ مَعَ الْقُرْآنِ وَالْقُرْآنُ مَعَ عَلِيٍّ»: (رسول خدا صلی الله علیه و آله): «علی با قرآن است و قرآن با علی است.»

پیام کلی حدیث | همراهی همیشگی حضرت علی علیه السلام با قرآن

۷۷ | ارتباط مفهومی ۴۴ | مرتبط با حدیث ثقلین (درس ۵- سال یازدهم)

«عَلِيٌّ مَعَ الْحَقِّ وَالْحَقُّ مَعَ عَلِيٍّ»: (رسول خدا صلی الله علیه و آله): «علی با حق است و حق با علی است.»

پیام کلی حدیث | اثبات حقانیت حضرت علی علیه السلام

۱- عدالت بی مانند

■ شروع خلافت حضرت علی علیه السلام: پس از ۲۵ سال کنار گذاشته شدن از خلافت آن حضرت در همان روزهای آغازین حکومتش به مسجد رفت و این گونه برای مردم سخنرانی کرد:

«... ای مردم، گروهی بیش از حق خود از بیت المال و اموال عمومی برداشته اند و جیب خود را انباشته اند و ملک و باغ خریده اند ... اینان در حقیقت ننگ دنیا و عذاب آخرت را خریده اند؛ اما بدانید که من حق مردم مظلوم را از اینان باز نمی ستانم و از این پس سهم همه مسلمانان را از بیت المال به طور مساوی خواهم داد.»

■ اهداف حضرت علی علیه السلام از حکومت خود:

- مبارزه با تبعیض و نابرابری و برقراری عدالت
- در نظر گرفتن سهم همه مسلمانان از بیت المال به طور مساوی

این مسئله موجب شد (علت) تا

۱) محرومان خوشحال شوند. (معلول)

۲) افرادی که قبل از این دریافتی های کلان داشتند، اعتراض کنند. (معلول)

و حضرت علی علیه السلام در تبیین این مسئله فرمودند:
«سوگند به خدا، اگر همه دنیا را [با تمام وسعتش] به من بدهند تا به اندازه گرفتن پوست جو از دهان موری، خدا را نافرمانی کنم، نخواهم کرد.»

۲- علم بی کراں

کتاب نهج البلاغه

بخشی از سخنرانی ها، نامه ها و پند و اندرزهای حضرت علی علیه السلام است که حکایتگر دانش بی مانند ایشان می باشد.

دانشمندان از زمان تدوین این کتاب، بهره ها برده و عده ای هم بر آن شرح ها نوشته اند تا مردم به نکات دقیق و عمیق این کتاب بیشتر پی ببرند (مانند ابن ابی الحدید از دانشمندان بزرگ اهل سنت).

سخنان ابن ابی‌الحدید

در مقدمه کتاب خود: «به‌حق، سخن علی علیه‌السلام را از سخن خالق (قرآن) فروتر و از سخن مخلوق (دیگر انسان‌ها) برتر خوانده‌اند ...»
 در شرح خطبه ۲۲۱ نهج‌البلاغه: «... چه‌قدر خطبا و موعظه‌کنندگان درباره مرگ و آخرت خوانده‌اند ... اما تاکنون هیچ‌کدام از آن‌ها تأثیر این خطبه را در جان من ایجاد نکرده است.»

مفاهیم حدیث پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم

من شهر علم هستم و علی در آن است. هر کس این علم را می‌خواهد باید از در آن وارد شود.	۱- «أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَعَلِيَّ بَابُهَا ۲- فَمَنْ أَرَادَ الْعِلْمَ فَلْيَأْتِهَا مِنْ بَابِهَا»
---	--

پیام عبارت ۱ | از این عبارت چنین برداشت می‌شود که پس از پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم، داناترین فرد، حضرت علی علیه‌السلام است.

پیام عبارت ۲ | عبارت «فَلْيَأْتِهَا: باید وارد شود» بیانگر لزوم (= و خوب) تبعیت و بهره‌بردن از علم حضرت علی علیه‌السلام است. (چنان‌چه حضرت علی علیه‌السلام معصوم نبود، این دستور داده نمی‌شد؛ بنابراین حضرت علی علیه‌السلام در علم خود معصوم می‌باشند.)

مفاهیم حدیث حضرت علی علیه‌السلام

امیر مؤمنان علی علیه‌السلام: «هرگاه از پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم سؤال می‌کردم، پاسخم را می‌داد و اگر در حضورش سکوت می‌کردم، ایشان پیشگام می‌شد و از دانش خود مرا بهره‌مند می‌ساخت.»

پیام کلی حدیث | این حدیث بیانگر اتصال و ارتباط عمیق علم حضرت علی علیه‌السلام با علم پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم است.

اصطلاحات مهم درس

- شیعه = پیرو = دنبال کننده
- اسوه = الگو = سرمشق
- علی = بلندمرتبه = والا
- وجوب = لزوم = لازم بودن = حتمی بودن
- خیر البریه = بهترین مخلوقات = حضرت علی علیه السلام و پیروان ایشان
- خطبه ۲۲۱ = تأثیر گذارترین خطبه حضرت علی علیه السلام در زمینه مرگ و آخرت بر ابن ابی الحدید
- تبعیض = تفاوت قائل شدن ← تبعیض در اجرای عدالت = عامل نابودی و سقوط برخی از اقوام پیشین
- سیره پیامبر صلی الله علیه و آله در حکومت = ویژگی‌های پیامبر صلی الله علیه و آله در اداره جامعه
- مثله نکنید = تکه تکه نکنید = توصیه پیامبر صلی الله علیه و آله به مسلمانان در جنگ‌ها در رابطه با مشرکان

پرسش‌های دوگزینه‌ای

- ۶۹- معرفی وفادارترین فرد در عمل به پیمان با خدا و راسخ‌ترین انسان در انجام فرمان خداوند و صادق‌ترین شخص در داوری بین مردم توسط رسول گرامی اسلام صلی الله علیه و آله با کدام آیه شریفه هم‌زمان بود؟
 (برگرفته از سوال هنر ۹۶)
- الف) ﴿لَعَلَّكَ بَاخِعٌ نَفْسِكَ أَلَّا يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ﴾
 ب) ﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ﴾
- ۷۰- «عصمت علمی» حضرت علی علیه السلام از دقت در کدام سخن پیامبر صلی الله علیه و آله مفهوم می‌گردد؟
 (برگرفته از سوال زبان ۹۲)

- الف) «أَنَا مَدِينَةُ الْعِلْمِ وَ عَلِيٌّ بَابُهَا»
 ب) «فَمَنْ ارَادَ الْعِلْمَ فَلْيَأْتِهَا مِنْ بَابِهَا»

۷۱- پیامبر گرامی اسلام ﷺ در جمع یاران خود نشستند. در این حال، حضرت علیؓ را نشان داد و فرمود: «سوگند به خدایی که جانم در دست قدرت اوست، این مرد و کسانی که از او پیروی می‌کنند، رستگارانند.» در همین هنگام آیه بر پیامبر ﷺ نازل شد. (برگرفته از سوال انسانی ۹۲)

(الف) ﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَ اطِيعُوا الرَّسُولَ ... ﴾

(ب) ﴿ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ﴾

۷۲- آیه شریفه ﴿ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ﴾ چه زمانی بر پیامبر نازل شد و ایشان در مورد آن چه فرمودند؟ (برگرفته از سوال خارج از کشور ۹۸)

(الف) جابر در کنار خانه خدا، در حضور رسول خدا ﷺ بود که حضرت علیؓ وارد شد - این مرد و شیعیان و پیروان او رستگارانند.

(ب) پیامبر ﷺ در خانه استراحت می‌نمود که حضرت علیؓ و فاطمهؓ زهرا وارد شدند - این مرد یک طیب ستار است و برای هدایت، خود به سراغ مردم می‌رود.

۷۳- پیام حدیث ثقلین با کدام عبارت، هم‌مفهوم است؟

(برگرفته از سوال زبان ۹۸ و ترکیبی با درس ۵- سال یازدهم)

(الف) «انا مدینه العلم و علی بابها»

(ب) «علی مع القرآن و القرآن مع علی»

۷۴- قرآن کریم کدام گروه را «خیرالبریه» نامیده و مصادیق آن مطابق حدیث نبوی چه کسانی هستند؟ (برگرفته از سوال هنر ۹۸)

(الف) ﴿ الَّذِينَ اسْتَضَعُوا فِي الْأَرْضِ ﴾ - اصحاب و یاران رسول خدا

(ب) ﴿ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ﴾ - حضرت علیؓ و شیعیان او

۷۵- طبق گفته حضرت علیؓ، گروهی که بیش از حق خود از بیت‌المال و اموال عمومی برداشته‌اند، چه عاقبتی خواهند داشت؟

(الف) ننگ در دنیا و عذاب در آخرت

(ب) عذاب در دنیا و ننگ در آخرت

۷۶- دو دستور «مُثَلِّه نَعْنِدُ» و «أَبْ أَنْهَا رَا زَهْرَ أَلْوَدِ نَسَايِدُ» به ترتیب در رابطه با کدام افراد توسط پیامبر ﷺ به مسلمانان در جنگ‌ها داده شده است؟
الف) کافران - مشرکان
ب) مشرکان - کافران

۷۷- عَلْتُ تَوْصِيَةَ پيامبر ﷺ به ياران خود مبنی بر این که «بدی‌های یکدیگر را پیش من بازگو نکنید» چه بود و این حدیث به کدام‌یک از سیره‌های رهبری ایشان اشاره دارد؟

الف) علاقه پیامبر به رعایت احکام الهی - سخت‌کوشی در هدایت مردم
ب) علاقه پیامبر به معاشرت با مردم با دلی پاک - محبت و مدارا با مردم
۷۸- طبق گفته رسول خدا ﷺ، به چه علّت اقوام و ملل پیشین دچار سقوط می‌شدند؟

الف) بی‌تفاوتی به تبعیض اقتصادی در جامعه
ب) رواداشتن تبعیض در اجرای عدالت
۷۹- براساس آیات قرآن کریم، پیامبر ﷺ برای چه کسی و یا چه کسانی سرمشقی نیکو است؟

الف) ﴿لِمَنْ كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَ الْيَوْمَ الْآخِرَ وَ ذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا﴾
ب) ﴿الَّذِينَ آمَنُوا وَ عَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾
۸۰- ابن ابی‌الحدید در رابطه با کدام‌یک از خطبه‌های حضرت علیؑ در نهج‌البلاغه فرموده است: «... هیچ‌کدام از آن‌ها تأثیر این خطبه را در جان من ایجاد نکرده است ...» و این مطلب بیانگر کدام ویژگی حضرت علیؑ است؟

الف) خطبه ۱۲۱ - عدالت‌بی‌مانند (ب) خطبه ۲۲۱ - علم‌بی‌کران
۸۱- بی‌توجهی به وضعیت اقتصادی همسایه، طبق فرمایش پیامبر اکرم ﷺ، کدام نتیجه را در پی خواهد داشت؟

الف) خروج از دایره ایمان (ب) خروج از دایره اسلام

وضعیت فرهنگی، اجتماعی ...

دیباچه

۱. هشدار قرآن به جامعه اسلامی
۲. خلاصه‌ای از رخدادهای عصر امامان علیهم‌السلام
 - ۱- مقدمه
 - ۲- شیوه حکومت بنی امیه
 - ۳- شیوه حکومت بنی عباس
۳. مشکلات فرهنگی، اجتماعی و سیاسی پس از رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم
 - ۱- ممنوعیت نوشتن احادیث پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم
 - ۲- تحریف در معارف اسلامی و جعل احادیث
 - ۳- ارائه الگوهای نامناسب
 - ۴- تبدیل حکومت عدل نبوی به سلطنت

۱. هشدار قرآن به جامعه اسلامی

مفاهیم آیه ۱۴۴ سوره آل عمران

- ۱- ﴿وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ﴾ و محمد نیست، مگر رسولی که پیش از او رسولان دیگری بودند.
- ۲- ﴿وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا﴾ پس اگر او بمیرد یا کشته شود، آیا شما به گذشته [و آیین پیشین خود] بازمی‌گردید؟
- ۳- ﴿وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ﴾ و خداوند به زودی سپاس‌گزاران را پاداش می‌دهد.

پیام‌عبارت ۱ | حضرت محمد ﷺ تنها یک فرستاده است، مانند دیگر پیامبران الهی و با کشته‌شدن و یا فوت ایشان، نباید مسلمانان به آیین قبلی و جاهلی خود بازگردند و نیز باید با تمام ارکان جاهلیت مبارزه کنند.

پیام‌عبارت ۲ | بازگشت به ارزش‌های دوران جاهلیت، ضرر و زبانی برای خداوند ندارد، بلکه آسیب آن، گریبانگیر خود آن فرد و جامعه اسلامی است.

پیام‌عبارت ۳ | سپاس‌گزاران واقعی نعمت رسالت پیامبر ﷺ، کسانی هستند که حتی پس از فوت ایشان نیز دچار تزلزل و سستی در عقیده نمی‌شوند و به ارزش‌های دوران جاهلیت باز نخواهند گشت که در این صورت مستحق دریافت پاداش خواهند بود.

۲. خلاصه‌ای از رخداد‌های عصر امامان

۱- مقدمه

پس از رحلت رسول خدا ﷺ

نظام حکومتی طراحی شده بر مبنای امامت، تحقق نیافت.

بنابراین امامان علی با وجود حضور در جامعه، فاقد قدرت و امکانات لازم برای اجرای همه‌جانبه مسئولیت‌های خود شدند.

فقط در طی یک دوره کوتاه (۴ سال و ۹ ماه) حکومت به حضرت علی رضی الله عنه رسید.

عرضه عالی‌ترین نمونه حکومت در همین دوره کوتاه

۲- شیوه حکومت بنی‌امیه

ابوسفیان

رهبر مشرکان در زمان پیامبر اکرم ﷺ بود.

حدود دو سال قبل از رحلت پیامبر ﷺ، به هنگام فتح مکه توسط پیامبر اکرم ﷺ، به ناچار تسلیم شد و به ظاهر اسلام آورد.

معاویه (پسر ابوسفیان)

— راه اندازی جنگ صفین علیه امیرالمؤمنین علیه السلام
 — در دست گرفتن حکومت در سال چهلیم هجری با بهره‌گیری از ضعف و سستی یاران امام حسن علیه السلام
 — تبدیل خلافت رسول خدا صلی الله علیه و آله به سلطنت
 — قراردادن یزید به جانشینی خود برخلاف تعهد به مسلمانان

یزید (پسر معاویه)

— به سخره گرفتن احکام خداوند مانند نماز و انجام امور زشت به طور علنی و آشکارا (مانند شراب خوردن، سگ‌بازی و ...)
 — به شهادت رساندن نوه پیامبر (امام حسین علیه السلام) و یاران ایشان
 — هشدارهای حضرت علی علیه السلام به مسلمانان در ارتباط با ضعف و سستی آن‌ها در مبارزه با حکومت بنی‌امیه:

— «سوگند به خداوندی که جانم به دست قدرت اوست، آن مردم [شامیان] بر شما پیروز خواهند شد (معلول)؛ نه از آن جهت که آنان به حق نزدیک‌ترند، بلکه به این جهت که آنان در راه باطلی که زمامدارشان می‌رود شتابان فرمان او را می‌برند (علت) و شما در حق من بی‌اعتنایی و کندی می‌کنید. (علت)»
 — این مطلب، قلب انسان را به درد می‌آورد که آن‌ها در مسیر باطل خود این چنین متحدند و شما در راه حق این‌گونه متفرق و پراکنده‌اید.»

امیر المؤمنین علی علیه السلام سرپیچی از دستورات امام و اختلاف و تفرقه میان مسلمانان را موجب (علت) سوار شدن بنی‌امیه بر تخت سلطنت می‌دانست و می‌فرمود:
 — «به خدا سوگند، بنی‌امیه چنان به ستمگری و حکومت ادامه دهند که حرامی باقی نماند جز آن که حلال شمارند (علت) ... تا آن که در حکومتشان دو دسته بگیرند: ۱ دسته‌ای بر دین خود که آن را از دست داده‌اند (نتیجه اول) و ۲ دسته‌ای برای دنیای خود که به آن نرسیده‌اند. (نتیجه دوم)»

۳- شیوه حکومت بنی عباس

■ در اعمال ظلم و ستم به اهل بیت علیهم السلام همانند حکومت بنی امیه رفتار کردند.
■ خود را از عموزادگان پیامبر صلی الله علیه و آله می دانستند و به نام اهل بیت علیهم السلام، حکومت را در دست گرفتند.

■ دو شرط باقی ماندن اسلام حقیقی در این دوره:

۱ تحول معنوی و فرهنگی ایجادشده در عصر پیامبر صلی الله علیه و آله

۲ وجود دو میراث گرانقدر پیامبر صلی الله علیه و آله یعنی قرآن و عترت (ائمه)

۳. مشکلات فرهنگی، اجتماعی و سیاسی پس از رسول خدا صلی الله علیه و آله

۱- ممنوعیت نوشتن احادیث پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله

نتایج این ممنوعیت

۱ افزایش احتمال خطا در نقل احادیث و کم و زیاد شدن عبارت‌ها و یا فراموش شدن اصل حدیث

۲ پیش آمدن شرایط مناسب برای جااعلان حدیث (تحریف و جعل احادیث به نفع حاکمان ستمگر و یا براساس غرض‌های شخصی)

۳ بی بهره ماندن بسیاری از مردم و محققان از یک منبع مهم هدایت

۴ دخالت دادن سلیقه شخصی در احکام و گرفتار شدن در اشتباهات بزرگ

و نکته با این که سال‌ها بعد، منع نوشتن حدیث پیامبر صلی الله علیه و آله برداشته شد و

حدیث‌نویسی رواج یافت، اما به دلیل عدم حضور اصحاب پیامبر صلی الله علیه و آله در میان مردم (به دلیل فوت یا شهادت ایشان)، احادیث زیادی جعل یا تحریف شد، به طوری که احادیث صحیح از غلط به سادگی قابل تشخیص نبود.

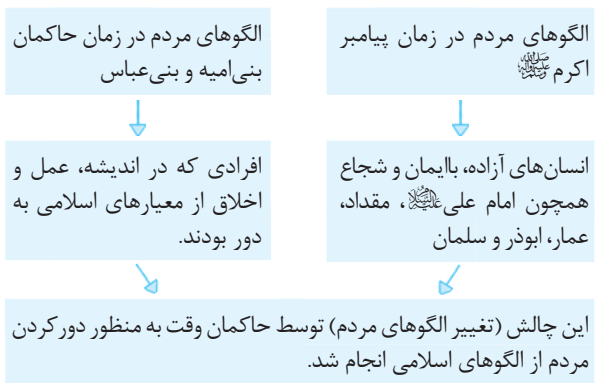
البته این اوضاع نابسامان حدیث، تا حدود زیادی برای پیروان ائمه پیش نیامد، زیرا ائمه، احادیث را حفظ بودند.

۲- تحریف در معارف اسلامی و جعل احادیث

برخی از عالمان وابسته به بنی امیه و بنی عباس و گروهی از علمای اهل کتاب (یهودیان و مسیحیان) که به ظاهر مسلمان شده بودند (مانند کعب الاحبار) ← به تحریف معارف اسلامی و تفسیر آیات قرآن مطابق با افکار خود و منافع قدرتمندان پرداختند ← نتیجه ← گمراهی بسیاری از

مسلمانان

۳- ارائه الگوهای نامناسب

۴- تبدیل حکومت عدل نبوی به سلطنت

دو تغییر مهم پس از گذشت مدتی از رحلت رسول خدا ﷺ

- ① ورود جاهلیت با شکلی جدید به زندگی اجتماعی مسلمانان
- ② عوض کردن تدریجی مسیر حکومت توسط بنی امیه و بنی عباس (ساختن کاخ‌های بزرگ و مجلل و ...)

وضعیت فرهنگی، اجتماعی ... : درس ۷

نتیجه: تبدیل جامعه مؤمن و فداکار عصر پیامبر ﷺ به جامعه‌ای راحت طلب، تسلیم و بی‌توجه به معارف اسلامی و روش پیامبر اکرم ﷺ
پیامد این تبدیل حکومت: ائمه اطهار (ع) با مشکلات زیادی روبه‌رو شدند و نتوانستند مردمان آن دوره را با خود همراه کنند.

اصطلاحات مهم درس

- دوران جاهلیت = اعقاب = دوران پیش از اسلام
- ارزش‌های دوران جاهلیت = ارزش‌های به دور از مبانی اسلامی و دینی = اعتقادات سست و متزلزل
- شامیان = حکومت بنی‌امیه
- سپاس‌گزاران واقعی نعمت رسالت = افراد ثابت‌قدم در مسیر دین الهی = مصونین از تغییر و تحوّل در عقاید اسلامی و صحیح خود = محافظت‌کنندگان از اعتقادات صحیح خود = باری‌دهندگان پیامبر ﷺ در مسیر پر فراز و فرود تبلیغ دین اسلام

پرسش‌های دوگزینه‌ای

۸۲- مطابق با فرمایش گهربار مولای متقیان، حضرت علی (ع) در نهج‌البلاغه، کدام

مطلب است که قلب انسان را به درد می‌آورد؟ (برگرفته از سؤال کانون فرهنگی آموزش قلم‌چی) (۹۷)

الف) اتحاد شامیان در مسیر باطل و تفرقه و پراکندگی مسلمانان در مسیر حق
ب) این که دسته‌ای برای دنیای خود که به آن نرسیده‌اند، می‌گیرند.

۸۳- کدام مسائل، زمینه را برای جعل و تحریف احادیث پیامبر اکرم ﷺ آماده

کرد؟ (برگرفته از سؤال انسانی) (۹۸)

الف) در انزوا قرار دادن شخصیت‌های اصیل اسلامی - حاکمان بنی‌امیه و بنی‌عباس
به تدریج مسیر حکومت را عوض کردند و جامعه را به راحت‌طلبی سوق دادند.

ب) ممنوعیت از نوشتن احادیث پیامبر اکرم ﷺ - حاکمان بنی‌امیه و بنی‌عباس
به اندیشه‌هایی میدان می‌دادند که قدرت آنان را تقویت می‌کرد.